

ІМПРЕСІОНІЗМ ЯК ЛІТЕРАТУРНИЙ НАПРЯМ

Оленич П. С.

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Кузьміна Л. В.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057)702-14-65)

Modern school program includes a huge number of unique works. Each of them carries its message, including the impressionist ones. Their features give them the opportunity to teach students something unique – the correct feeling of their place in the world and a reasonable assessment of their thoughts.

Культура кожної країни світу наповнена різноманітністю стилів. Кожен з них унікальний, і в кожному є окремі шедеври – архітектурні пам'ятники, видатні літературні твори тощо. Одним з таких стилів є імпресіонізм. Його особливостями завжди захоплювалися критики та шанувальники літератури, а автори шукали в ньому вивільнення свого таланту.

Імпресіонізм у літературному мистецтві – стильова течія модернізму, що виникла наприкінці XIX ст. в Європі, зразки якого головним чином визначаються психологізмом та докладним описом почуттів персонажів [1]. Поетика імпресіонізму позначилася на творчості М. Коцюбинського, В. Стефаника, Г. Косинки, М. Черемшини, Г. Михайличенка, М. Хвильового, Є. Плужника та ін. Очевидно, що кожна стильова течія має унікальні характеристики, що вирізняють її поміж інших. У роботі виокремимо такі, що властиві саме імпресіонізму. Спочатку варто навести перелік ознак, що будемо використовувати для визначення своєрідності досліджуваного стилю: 1) основні літературні прийоми, властиві певному стилю; 2) характеристика героя; 3) жанрова особливість; 4) приклади.

Перше, на що можна звернути увагу, досліджуючи імпресіоністичний стиль, – це різноманітні словесні конструкції, індивідуальні не лише для стилю, а й для кожного автора. Однак оповідь від першої особи є притаманною імпресіоналізму загалом. Такий прийом дозволяє читачу буквально відчувати себе головним героєм. Це відчуття підсилюється ще одним поширеним для імпресіоналізму стилістичним прийомом – відсутністю імен – натомість у творах часто використовуються займенники.

Насиченість образами, здебільшого абстрактними, є ще однією особливістю розглянутого стилю. Вони необхідні для підкреслення причинно-наслідкових зв'язків між зовнішніми чинниками та враженнями. Очевидно, саме цей прийом зумовив саму назву стилю – від французького «impression» – враження. Зазвичай образи переслідують героя, створюють атмосферу неспокою, що й вирізняє імпресіоністичні твори з-поміж інших.

Можливість відчутти себе героєм твору має унікальні повчальні властивості, адже в імпресіоналістичних творах описуються не лише чесноти героя – чесність або героїзм, а описуються складні його переживання під час прийняття важких рішень в критичних умовах.

Митці-імпресіоністи намагаються вкласти у свою розповідь велику кількість сюжетних ліній або уточнень, щоб зробити картину внутрішнього світу героя максимально наближеною до повної. Письменники надзвичайно глибоко розкривають думки, реакції на події, почуття персонажу. Особливу увагу автори приділяють світу бажань, особливо підсвідомих, бо саме вони формують так званий «внутрішній світ». Бажання ведуть героя, як і будь-яку людину, але дуже рідко здійснюються, що дає авторові змогу обґрунтувати часті душевні страждання. Розвиток подій як правило супроводжується зміною морального стану головного героя. Наявні везіння та невдачі, або перемоги та поразки, що змінюють одне одного. Особливо повільна зміна настрою, емоційного стану помітні у великих жанрах – романах або повістях. Тож імпресіоністи частіше віддають перевагу новелі – стислому жанру, більш насиченому подіями, що мають лінійний сюжет. Це дозволяє зосередити увагу не на зовнішніх чинниках, а на тому, як події впливають на моральні якості персонажа.

Розглянемо найбільш відомі твори імпресіонізму – новели «Я (Романтика)» М. Хвильового, та «Intermezzo» М. Коцюбинського. В обох творах є спільна властивість – важлива загальна ситуація, настрій, а не сюжетні особливості. У згаданих новелах бачимо людину в досить складні ситуації, та обидва автори дають можливість читачу безпосередньо відчутти це. Так, М. Хвильовий досягає такого ефекту за допомогою використання особового займенника «я». Герой М. Коцюбинського, тікаючи від примар (що є прикладом перенасиченості абстрактними образами) рятується та повертається у нормальне життя, сцілившись. Автор ніби спонукає читача знаходити час для корисних роздумів. Але, на відміну від героя «Intermezzo», персонаж М. Хвильового лише заглиблюється у проблеми, що передається за допомогою оригінального художнього прийому – зображення галюцинацій. Ця історія є, навпаки, застереженням.

Отже, основна загальна ідея творів імпресіонізму – наголосити на тому, як важливо дослуховуватися до власних думок та відчуттів.

Література

1. Авраменко О. М., Блажко М. Б. Українська мова та література. Довідник, Київ. 2017. 566 с.
2. Кондратюк Л. М. Сильові тенденції імпресіоністичної прози в українській, російській та англійській літературах початку ХХ ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2009. 22 с.